

מסורת הש"ס

(א) [לעיל סג. לקמן קמח.].
(ב) [שם טו. א] [לעיל סג.]. לקמן
קמח. עפ"י טו. וז"ל [א.].
(ד) [סג. ד"ה טו. כ.]. ד"ל
קמח. רש"ש.

הגהות הב"ח

(א) גמ' וקא קשיל ליה הני
בזי דהני דות סל"ג וז"ל
היינו וכן פירוש רש"י:
(ב) שם בפסוקא חזי לר' **א**
וכי' בבארי קא מושגי
ר"ע ורבנן סא קא מושגי
ר"ע סכר: (ג) רש"י"ם ד"ה
ולר' המוכר ליקח דרך כניס
ומתב ממנו נמחק: (ד) חז"ל
ד"ה וז"ל וכו'. ומוסיק לנת
פסחא דהנהיג ליה על גבי
לענין דאי נפל דר בני לה:

מוסף רש"י

לא את הבור ולא את
הדוח. ופ"ה דמתי' המוכר
את הפסח לא מוכר את הלישע
ואת הלקח דגם את הבור
ואת הלקח דגם את הבור
הוא, דהני דות סל"ג וז"ל
(ש"ס. א). המוכר את הפסח
לא מוכר את הבור שנה או
ששנים הן כפי עמון, ולא
מכירה בלא גזון כהנים,
ודות צננין (שם וס"ד וס"ד א).
אף על פי שכתב לו
עומקא ורומא. של בית,
ששנים הן כפי עמון, ולא
מכירה בלא גזון כהנים,
ולרומא של בית ואם היה רואה לבנות
בזונה. וקס"ד דהני מקשה דכ"י אית'ה
לפירוש דמילתיה דרז פפא דכפרישית
לה: ה"ג בפירוש רבינו חננאל דאי
נפלה דרז צני לה. לעולם מסתמא
לא קני לוקח רומא ודקאמרתי יימור
דרך. מן הלוקח לין לה
לזונו דרז, וזונו, שהיה לו
הקרקע מכר לו ולא שיר בה
כלום, דכפרישית ליה מוכר בעין
יפה מוכר (ש"ס. א). וכו' וז"ל
אית צריך ליקח לו דרך.
דמוכר בעין רעה מוכר ודרך
שיר לו (ש"ס. א). וכו' וז"ל
כסס ששיר את הבור ואת
הדוח לענין דך שיר לו
דרך (ד"ה א). בזמן שאמר
לו, מוכר ללוקח בן זני
מוכר לו, חזן מאלו. חזן
דוח, שאין צריך ליקח
דרך. כיון דלא צריך לפירוש,
הוא מסתמא נמי חזן דרז
ודות ככלל דבית ופירוש, ודאי
לפירוש מילתא קאמר להדיוט
שששיר לענין (ש"ס. א). וכו' וז"ל
וכו' וז"ל וקלמן קמח.

מוסף תוספות

א. דס"ל וקלמן קמח
הדשה נמי דאחרי ואמר
ע"מ שדיוטא העליונה שלי
אינו רשאי להכביר לבנות
ע"מ דדיוטא עצמה אלא
לבנות ע"מ העמורין. רבתי
יורה. [ב. ו] לא מצי מוכר
לבנות על גבי הבית ממש,
שלא נשתכרו לו כותלי
הבית אלא להשתמש בהם
בדיוטא שבהם
משמש בדיוטא. רש"י.
ג. דאפי' להכביר על הבית
בניצור זה לא אחרי תנאי
וכי', ואפי' דגם בלא תנאי
יכול הוא לבנות באחור וכי'.
ד. דהתם [גבי מושג]
שייר בתנאי מקום מעשר
ע"מ ששכרו מוכר אבל
הוא מן ששיר בגוף הבור
שוכר ככלל שם. ה. והיינו
דאמרין בשילהי שמעא
הוא ליה על מנת דאי נפל
הדר בני ליה לא גרסינן דאי
נפלה הדר בני לה. שם. ועין
רמב"ן.

המוכר את הבית פרק רביעי בבא בתרא סד.

ואי סלקא דעתך כסתמא קני עומקא ורומא. כדפרכת לעיל: כי
גבזה י' טפחים מאי הוי. אמאי לא קנה אלא לאו ש"מ דרומא
מסתמא לא קני לא גבזה עשרה ולא אורח מ' ואילך והוא הדין
ללא קני עומקא מסתמא כלל כרז דימי ומיהו גג שאין לו מעקה
גבזה י' קני מסתמא להשתמש על
הגג דלן זה בכלל רוס אלא בכלל
גוף הבית ממש כעליית הבית:
ומדחינן גבזה עשרה חשיב בית בפני
עצמו ולא מיבטיל לגבי בית כסתמא
עד דמפרש עומקא ורומא אכל אור
הגג עד לרקיע דהיינו רומא והוא
הדין לעומקא קני מסתמא: ס"ט
דאמר ריש לקיש כו'. מדכר פפא
מקשי. אי אמתר כסתמא דמסתמא
קני לוקח עומקא ורומא היינו דלאהני
תנאה דע"מ שהוא מיותר לכדכר
פפא שאם ראה מוכר לבנות על גבי
הדיוטא ולהגביה צניינין אחרים ברומא
של בית בזנה דאי לא אחי הוה קני
ליה לוקח לרומא שעל גבי הדיוטא
מסתמא דרומא של בית קונה ככ"מ
מסתמא ולאפי' היכא דליכא דיוטא
העליונה שהיא של מוכר אלא אי
ס"ד דמסתמא לא קני לוקח רומא
אלא של מוכר הוא ל"ל ע"מ מאי
אחי תנאי המיותר בלא תנאה נמי
הוה קני מוכר לדיוטא העליונה
ולרומא של בית ואם היה רואה לבנות
בזונה. וקס"ד דהני מקשה דכ"י אית'ה
לפירוש דמילתיה דרז פפא דכפרישית
לה: ה"ג בפירוש רבינו חננאל דאי
נפלה דרז צני לה. לעולם מסתמא
לא קני לוקח רומא ודקאמרתי יימור
דרך. מן הלוקח לין לה
לזונו דרז, וזונו, שהיה לו
הקרקע מכר לו ולא שיר בה
כלום, דכפרישית ליה מוכר בעין
יפה מוכר (ש"ס. א). וכו' וז"ל
אית צריך ליקח לו דרך.
דמוכר בעין רעה מוכר ודרך
שיר לו (ש"ס. א). וכו' וז"ל
כסס ששיר את הבור ואת
הדוח לענין דך שיר לו
דרך (ד"ה א). בזמן שאמר
לו, מוכר ללוקח בן זני
מוכר לו, חזן מאלו. חזן
דוח, שאין צריך ליקח
דרך. כיון דלא צריך לפירוש,
הוא מסתמא נמי חזן דרז
ודות ככלל דבית ופירוש, ודאי
לפירוש מילתא קאמר להדיוט
שששיר לענין (ש"ס. א). וכו' וז"ל
וכו' וז"ל וקלמן קמח.

כן נראה שישטע שמועה זאת צנייני ויש שיטות אחרות ואין צה
ממש: **במתני'** אע"פ שכתב לו עומקא ורומא. כדאוקמה רז
דימי בגמרא לעיל [סג.]: דעומקא ורומא כסתמא לא קני ואחי עומקא
ורומא למיקני עומקא ורומא ולא למיקני דור ודוח שמשמשין חלוק
מן הבית שאינו עשוי אלא לשאוב ממנו מים: וז"ל. המוכר ליקח
(א) ממנו דרך מן הלוקח לין לצור ודוח שלו דמוכר בעין יפה
מוכר דברי ר"ע. ורבנן סבירא להו דמוכר בעין רעה מוכר ושייר
דרך לעצמו ממה שמכר: בזמן שאמר לו חזן מאלו. חזן מאלו
ודוח ומנאי שלא לצור הוא שאר אינן בכלל בית אלא לטפוי
מילתא קאחי ושייר לו דרך. ולרבנן לא אחת לטפוי כלל דכלאו
הכי שיר לעצמו דרך ולרומא דמילתא אמר כן שלא יאמר הלוקח
כל הבית מכרת לי ולא עכבת דרך שאין כל מוכרין בקאיין
צנייני והלכך פירש כל כך: מוכר. לצור ודוח לאחר והבית עיכב
לעצמו: רבי עקיבא אומר א"צ הלוקח ליקח לו דרך. לצור ודוח
שקנה דמוכר בעין יפה מכר לו: **גב'** היינו צור ופיינו דוח.
אחרי צור ואחרי דוח והלא אין היכר בין זה לזה ששניהם עמוקין
בקרקע ויש צהן מים מוכנסין ולמה לי למיתני תרתי: **בפירוש**.
בקרקע קשה שמחזיק מים בלא צנין: צנין. חופרין צור צעפר
מיחוח וצונין לו כותל אבנים ומקרי דוח. והלכך אי תנא צור הוא
אמיקא ה"מ צור שהוא בחפירה אכל דוח שהוא צנין כעין
הבית הרי הוא בכלל בית ואי תנא דוח משום צנין בפני
עצמו הוא וחשיב אכל צור לא חשיב וליבטל גבי בית לריכא:

וזאת אומרת^א דהא פשיטא דמהי דבוריה אם נפלה דהדר צני לה
אומרת דמשייר בגוף הבית ולמאי דמסקי' דמסתמא לא קנה עומקא ורומא (י) מסיק לרז פפא לענין דאי נפל דרז צני לה לאו
אלעיליה קאי אלא אם נפל הבית ואינו רואה הלוקח לבנותו הרי צעל עלייה בזנה את הבית והעלייה ע"ג עמודים כאשר בתחלה ויושב זה
עד שיתן לו ייחאיו^ה וא"ת ומאי נפקא ליה מינה צמה שהבית צנוי תחת העלייה כיון שהעלייה אינה גבוהה ע"ג כחלי הבית אלא ע"ג עמודים
הקצונין בחצר בלא בית נמי יכול לעשות כן ואמר ר"ת שלא יפחד תמיד שלא תפחת העלייה ויפול לאחר ועוד דנפקא ליה מינה שלא ישב
הרוע תחת העלייה ויתקרה וקשיא לפי' ר"ת דלאמר צפרק זה צורר (סנהדרין דף לז). אחד אומר דדיוטא עליונה ואחד אומר דדיוטא תחתונה
מעשה צא לפני רבי וז"ל עדות ואי דיוטא שורת חומה היאך הלוה חצירו על שורת חומה אלא משמע דהיינו תקרה ובשילהי כיצד
משתמטין (עירובין דף פח). נמי תנן שתי דיוטות זו כנגד זו מחתים עשו עוקה כו' לא משמע כלל שורת חומה אלא תקרה:

ואי סלקא דעתך כסתמא קני בי גבזה י' טפחים מאי הוי. פי'
צקוי' אי כסתמא קני אורח שלמעלה מן הגג שהוא גבזה
עשרה מן הגג וגם הכנין שלמעלה ממנה יקנה^א והגג שצמלע לא יקנה
ואין סכרז שהיא הפסק צקנינו זה דחקו לרבינו שמואל לפרש
ללא קאי אע"פ שכתב לו עומקא
ורומא דמתינתין אגג דאי קאי אגג
א"כ כי נמי כסתמא לא קני תקשי
ליה הכי דכשכתב לו עומקא ורומא
קני צנין שלמעלה מן הגג ואורח
שלמעלה והגג שצמלע לא קני
ומשני כיון דגבזה עשרה טפחים
חשיב ולא קני ליה לגג אכל אורח
צריך כפי נמי דלא מצי למימר כיון דלא
קני גג לא קני נמי אורח שלא יחא
הפסק צקנינו דהא מוכח בסמוך
בזהדי דאי אמר כסתמא קני רומא
אפי' כשהגג גבזה עשרה קני האורח
למעלה הימנו עד לרקיע אע"ג דלא
קני גג דפריך מדכר פפא דאמר אם
ראה לבנות על גבי הדיוטא וסלקא
דעתך דעל גבה ממש קאמר בלארי
שלמעלה מן הגג ויבנה על גבי עמודים
שלא יכביד על הכותל ואי ס"ד
בסתמא לא קני ל"ל על מנת פי'
והלא בלא ע"מ נמי יכול לבנות עליה
באור שלמעלה מן הגג^א ואי כי אמר
כסתמא נמי קני כגג גבזה י' לא
קנה לאור שלמעלה דא"כ כי נמי
כסתמא קני תקשי ליה ע"מ ל"ל
וזהו דוחק לפי' רבינו שמואל שהמקשה
הוא מקשה מכה אותה סכרז שאין
נראה לו שהיא הפסק צקנינו והגג'^א
אינו חושש ממנו ונראה לר"י לפרש
דקאי ארישא אכל לא את הגג כדפרי'
לעיל והכי פריך כחא א"א שצמלע
דכסתמא לא קני עומקא ורומא כיון

דצטורח צני לקני רומא אחי שפיר דכיון דגג גבזה עשרה טפחים דלא
קנה גג דכדכר מועט מתבטל הקנין דלא בטל גג אגב בית אלא אי
אמרת דכסתמא קנה כיון שנקל כל כך לקנות א"כ אפי' גג שיש לו
מעקה גבזה עשרה יקנה כיון דצנין יפה כל כך מוכר דאפי' כסתמא
קני רומא ומשני לעולם כסתמא קני רומא ואפי' לא מוזין ליה גג
גבזה י' כסתמא אם לא שכתב עומקא ורומא כיון דחשיב ורבינו מס
אין נראה לו מה שה' הקוי' לדיוטא גג שיש לו מעקה גבזה עשרה
טפחים דכסתמא שכתב מוכר דיוטא ה' הוא שורה דתנן בצורק
(דף טז). שמי שחצרותיו זו כנגד זו כהר"ה המושיט והורק מו
לזו פטור היו שתיים דדיוטא אחת כו' משמע בצורה אחת שאינם זו
כנגד זו ועוד דמאי דמפרש מילתיה דרז פפא דאי נפלה דרז צני לה
הוא לא משמע הכי לישנא דרז פפא דקאמר שאם רואה לבנות
עלייה על גבה בזנה דמשמע דעל גבה ממש של דיוטא ועוד שצריך
לדחוק ולחלק בין הך דיוטא להיא דהבית והעלייה ונראה לר"ת
דיוטא עליונה היא שורת אבנים עליונה של חומה שהגג עומד עליה
וקאמר למאי הלכתא קאמר ע"מ שהדיוטא עליונה שלי הלא אינו
יכול להסירה אם היה רואה שכל הבית מכר לו ולענין מה היא שלו
ומפרש רז צניד שאם רואה להוציא צה וצין מואיל פירוש על שורה
עליונה אע"פ שמכביד על הבית^ב ורז פפא אמר אם ראה לבנות עלייה
על גבה בזנה ע"ג עמודים שלא יכביד על הבית אכל להכביר אינו
רשאי^א ופריך אלא לרז פפא מאי זאת אומרת דאע"ג דיכול לבנות
עלייה על גבה זה מסקינן דעומקא ורומא כסתמא לא קני וא"כ
כיון דלא מצי דבוריה לשיר בגוף הבית ואינו יכול להכביד מאי

בבלב: ר"ע אומר אינו צריך. הלוקח ליקח דרך מן המוכר ודאי מוכר לו את הדרך עם הבור ודוח דמוכר בעין יפה מוכר: והכמים אומרים צריך לקנות לו דרך.

עין משפט נר מצוה

בו א מ"י פ"ד מהל'
ממירה הל' זו סמך
עשין פט טו"ש ח"מ סימן
ר"ח סק"ח:
בו ב מ"י שם הל' טו
ופכ"ה הלכ"ז סמך שם
טו"ש שם סק"ח ופ"ה ג:
בח ג ד ה מ"י שם פכ"ה
הלכ"ז ג טו"ש שם
סק"ח ג:

רבינו גרשום

אי ס"ד כסתמא קני עומקא
ורומא כי גבזה י' טפחים
מאי הוי. ליקני נמי אלא
ש"מ כסתמא לא קני ואחתי
מסייע לרז דימי. ומשני
לעולם לא חשיבה כסתמא
קני והכא משום דכיון
דגבזה י' טפחים הוה
דבר חשוב ורשות בפני
עצמו הוי משה' לא קני
עד דכתב עומקא ורומא:
ח"ש דאמר ריש לקיש.
לרז זאת אומרת וכו'
גביר אמר שאם רצה
לבנות עלייה על גבה בזנה.
לעולם לא חשיבה כסתמא
קני וזכר מוכח בסמוך
הכי אצטריך למיתני זאת
אומרת דכי היכי גבי
מכר שיר מקום מעשר
הכי נמי הכא שיר
במקום דליון וגו' וזוהי
מנת לטפוי מלתא. אלא
לרז פפא קשיא דמאי אחי
על מנת הא בלאו הכי
יכול לבנות על גבי עלייתו
מה שרצה. בשלמא אי
אמרת כסתמא קני הלוקח
עומקא ורומא לא הוה
קני הלוקח עומקא ורומא
למה לי על מנת בשלמא
לרז וזכר אצטריך שיכול
להוציא וצין בחצר אלא
לרז פפא למה ליה על
מנת בלא על מנת יכול
לקנות אע"מ דכסתמא
קני ולחכי אצטריך על
מנת דרז פפא קשיא לרז
דימי אמר כל רב דימי
לעולם כסתמא לא קני
דקאמרתי על מנת לרז
פפא למה ליה. להכי אחי
האי על מנת שאם נפלה
הדיוטא מצי למבני לה
בדמיוקרא אבל אי לא
הוי מחי לא הוה מצי
להמיר למבני לה דמצי
אמר הלוקח ושתת לית כך
ששתא. ואמטו להכי לא
מתרין לה רב פפא להחיי
חירוצא לפי' משום דשיני
דחוקין דמי ליה דמרת דרז
דלא אחת אכתי לעלמא:
פ"ה וקאי אכל מוכר לו את
הבור ואת הדוח. שכתב
אע"פ שכתב לו עומקא
ורומא: היינו צור ופיינו
דוח. ששניהם עמוקין ויש
הון מים: שהבור בחפירה.
בלא כהלים: והדוח בבנין.
עשר סביב בכתלים ממש
ועוד דבסתם נמי לא מוכר
הבית והחצר לקנות דרך
מן הלוקח כד שילך לבורו
ולרומא דברי ר' עקיבא.
לפי שלא שיר לעצמו
לכוס אלא הבור והדוח
בלב משום דמוכר שמקבל
זו בעין יפה הוא מוכר:
הכמים אומרים אינו צריך.
לפי שאין אדם מוכר דרך
בור: ומורה ר' עקיבא
היכא דמוכר הבית ואמר
לו ללוקח הכל אני מוכר
לך חזן מאלו בור ודוח
שאינו צריך ליקח לו דרך
דאמרין במ"מ נמי לא מוכר
הבור ודוח וכו' אמר הכי
ודאי לטפוי מלתא קאחי
ולא מוכר הדרך: מכרן בעל
הבית לאחר. הבור והדוח
דמוכר בעין רעה מוכר